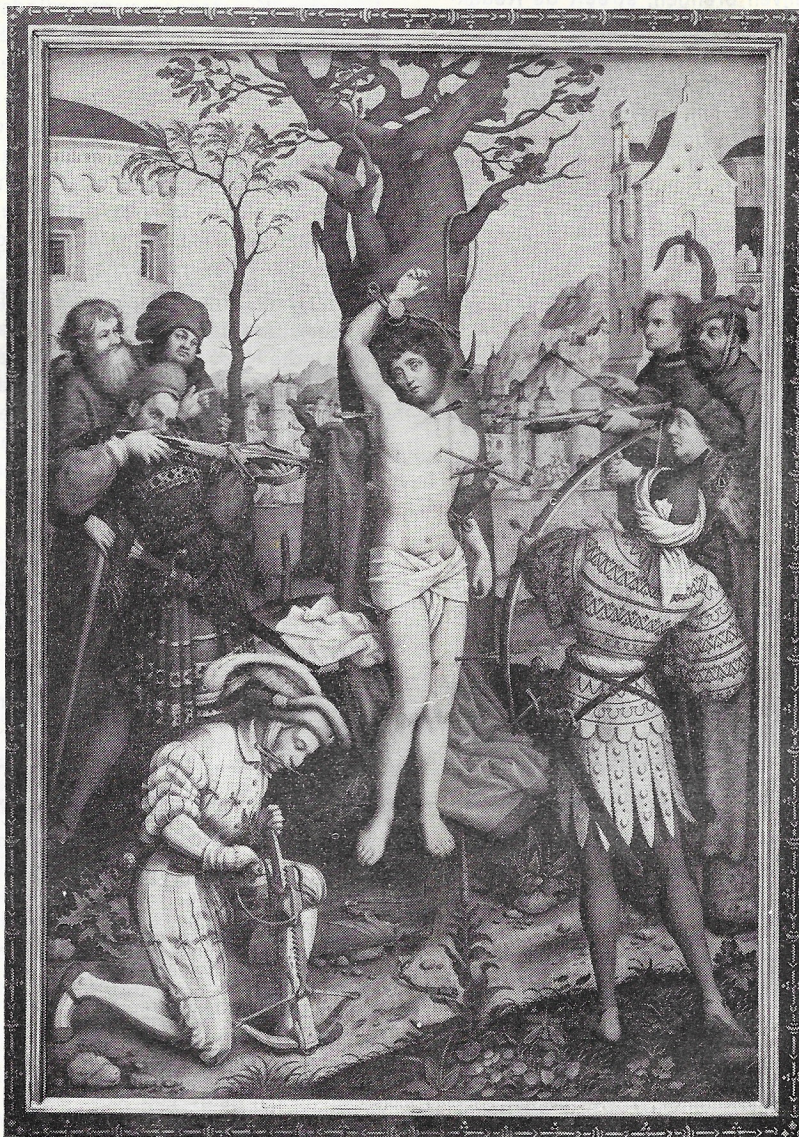




DE MARTELING VAN SINT SEBASTIAAN

(naar het in 1516 geschilderde altaarstuk door Hans Holbein de Oude)

VAN DE REDAKTIE

Bijdragen voor de volgende aflevering, ook van onze correspondenten, worden ondanks de komende vakantietijd bij de Redaktie gaarne ingewacht, uiterlijk **1 augustus**!

Rooster Gildefeesten

In tegenstelling tot de in de vorige aflevering genoemde datum, zal het „Liefdadigheidsfeestijn” te Oost-, West- en Middelbeers gehouden worden op **8 augustus**!

Het Internationaal Schuttersfeest te Deurne, georganiseerd door het **St. Jorisgilde** te Deurne, vindt plaats op **14 en 15 augustus**!

Uitbreiding contacten

Om een leerzaam en lezenswaardig Periodiek voor alle (Noord-)Brabantse Schuttersgilden te kunnen blijven brengen, streeft de Redaktie naar het verruimen van contacten en met name met deskundigen niet alleen uit **Noord-Brabant**, maar uit het **gehele** voormalige **HERTOGDOM BRABANT**, dat immers het stamland was van ons gildewezen.

Onder meer werden daartoe reeds contacten gelegd (of hernieuwd) met Dr. J. Verbesselt (Conservator bij de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel), Opperhoofdman van de Hoge Gilderaad van (Belgisch) **Brabant**, te Neder-Over-Heembeek (Brussel), alsmede met Dr. E. Van Autenboer, Griffier van de Hoge Gilderaad der **Kempen**, te Turnhout.

Voor een verdere studie over de Brabantse schuttersgilden zal samenwerking tussen deskundigen aan beide zijden van de huidige landsgrenzen uiterst nuttig en zelfs noodzakelijk zijn.

Deze brede samenwerking wil de Redaktie gaarne bevorderen. Moge dit geluid van „De Gildetrom” tot in verre omtrek gehoord worden!

„**HET VENDEL**” door Jan Toorians is voor gildebroeders nog steeds verkrijgbaar tegen de sterk verlaagde prijs van f 25,— per exemplaar.

Bestelling kan kosteloos geschieden door een ongefrankeerde briefkaart te zenden aan:

Antwoordnummer 17, Loon op Zand.

Profiteert alsnog van deze bijzondere aanbieding van dit standaardwerk!

BIJ DE VORPLAAT

Gilden en patroonheiligen zijn onafscheidelijk met elkaar verbonden. Gildebreeders zagen en vonden in deze figuren een voorbeeld en een steun.

Hun bewondering en verering inspireerde ook de kunstenaars, die soms uit eigen initiatief en soms in opdracht werken schiepen van blijvende waarde. Onder de opdrachtgevers waren vaak gilden of personen en instanties die nauw met de gilden verbonden waren. Kunstenaars vervaardigden voor hen allerlei attributen, altaren, beelden, schilderijen, paramenten, kerkelijk vaatwerk en draagtekens.

Veel van deze waardevolle stukken zijn ook nu nog de moeite waard om bekeken en bestudeerd te worden en laten ons zo allerlei interessante zaken zien uit het verleden, die ons gildebroeders van 1971 ook nog bezighouden.

Het hier afgebeelde schilderij is ontleend aan een der mooiste altaarstukken die **Hans Holbein de Oude** vervaardigde. Het is het middenstuk van een in **1516** geschilderd drieluik, dat zich thans in de **Alte Pinakothek te München** bevindt. Het stelt de marteling van **Sint Sebastiaan** voor.

De zakelijke, nuchtere manier van schilderen laat ons alle details zien van de schietwapens en de boogschutters. Het is mooi vergelijkingsmateriaal met onze tijd.

Eindhoven

Karel Vermeeren

„**De Gildetrom**”, driemaandelijkse tijdschrift van de Kring „Het Kwartier van Oirschot”, aangesloten bij de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden.

Redactie: C. A. B. A. M. Schade, De Hooge Braaken, Moergestel, telefoon 04243-370.

Redactieraad: Het Kringbestuur van „Het Kwartier van Oirschot”.

Correspondenten:

voor de Federatie: Math. E. M. van der Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521.

voor Oirschot: Th. A. van de Loo, Jan van Galenstraat 2, Oirschot, tel. 04997-2002 en 1627.

voor Peelant: Alph. G. M. Niessen, Veenstraat 43, Helmond, tel. 04920-24863.

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-516.

voor Het Land van Cuyk: D. L. van Elk, Heidestraat 7, Gassel (Post Grave), tel. 08860-3309.

voor Kempenland: Karel Vermeeren, van Coothstraat 2, Eindhoven, tel. 040-118700

Administratie: H. A. J. van Erve, Rootven 60, Moergestel, telefoon 04243-306.

Betalingen: Boerenleenbank te Hilvarenbeek; postrekening van de bank: 1079104.

Typografische verzorging: Drukkerij Harry Bek en Zn., Hoogstraat 5-7, Veghel, telefoon 04130-3411.

Particuliere abonnementen: f 4,— per jaar, franco thuis.

Tarief advertenties voor vier nummers: ¼ pag. f 25,—; ½ pag. f 50,—; ¾ pag. f 100,—; 1/1 pag. f 200,—; bijzondere afmetingen en speciale arrangementen op aanvraag.

Bronvermelding: artikelen en berichten uit dit periodiek mogen worden overgenomen, mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij anders bepaald.

LECTUURKIOSK OP HET LANDJUWHEEL TE TILBURG

Het ligt in het voornemen om op de TEN-TOONSTELLING, die verbonden is aan dit grandioos schouwspel in het Leypark te Tilburg op ZONDAG 20 JUNI a.s. en waar de kostbare gildeschatten van het merendeel der Brabantse schuttersgilden samengebracht worden, een afzonderlijke „kiosk” in te richten met goede lectuur over het Brabantse gildewezen.

Daar zal met name verkrijgbaar zijn het bij-

zonder fraaie **programmaboekje** voor slechts f 1,— per stuk, alsmede het bekende standaardwerk „HET VENDEL” door Jan Toorians, alsook het onlangs verschenen boekje „Historische achtergrond van de Beekse Schuttersgilden” door J. A. J. Becx (voor de geringe prijs van f 2,— per stuk), terwijl aldaar tevens **particuliere abonnementen** op „DE GILDETROM” (vier nummers voor slechts f 4,— per jaar!) opgegeven kunnen worden.

BEZOEK DEZE TENTOONSTELLING !

Het begraven van een gildebroeder

Herhaaldelijk wordt gevraagd, welke handelingen verricht behoren te worden bij de begrafenis van een gildebroeder.

Hoewel een algemene regel voorshands moeilijk vastgesteld kan worden, aangezien daaromtrent bij de gilden onderling verschillende gebruiken bestaan (soms berustend op een oude „Caert” of een beproefde traditie), kan men er niet genoeg de nadruk op leggen, dat bij deze begrafenis de uiterste **SOBERHEID** betracht dient te worden ! Ook **plaatse-lijke** gebruiken tellen mee.

Vooruitlopend op eventuele richtlijnen door Federatie- en Kringbesturen, zond de heer Jan van de Mortel als „gildebroeder” (uitdrukkelijk in geen andere kwaliteit) een **voorbeeld** van een zinvolle begrafenisplechtigheid met gilde-eer van een gildebroeder.

Gaarne brengen wij diens waardevolle bijdrage onder de aandacht van de gildebroeders en ter speciale attentie van vaandrigen en tamboers !

Redactie.

Bij de begrafenis van een **gildebroeder** waren alle gildebroeders verplicht (zelfs op straffe van boete) tesamen te komen (zo mogelijk in het gildehuis) om onder het luiden der kerkklokken naar het sterfhuis te gaan. Daar begon het eigenlijke **begravenisceremoniël** :

1. allereerst moesten de gildebroeders voor de overledene bidden (dit gebeurt meestal nog: óf in het sterfhuis óf te voren in het gildehuis);
2. werd de baar buitengezet door de enige(!) tamboer en de gildeknecht (betaalde krachten);
3. werd de kist op de baar gezet door de gildebroeders;
4. werd het baarkleed door de **dekens** (als slippedragers) over de kist gelegd (dit gebeurt meestal nog);
5. werd door de **hoofdman** het KONINGSZILVER van de **koning** afgenomen en op de kist gelegd; dit zilver bleef dan op de kist tot aan het graf;
6. werd de overledene gedragen door gildebroeders naar de kerk en van de kerk naar het graf (tegenwoordig wordt veelal de kist in een auto geplaatst, doch dan begeleiden de gildebroeders zoveel mogelijk);

7. als na de H. Mis de overledene op de begraafplaats was aangekomen, nam eerst de hoofdman het KONINGSZILVER van de kist om het vervolgens de koning weer om te hangen;
8. namen de dekens (als slippedragers) het baarkleed af en vouwden het keurig op;
9. plaatsten de gildebroeders de kist op het graf;
10. werd de kist neergelaten in het graf (jammer genoeg gebeurt dit hoe langer hoe minder);
11. werd de absoute verricht door de geestelijke;
12. trad de **vaandrig** naar voren om te verdelen over het graf (immers het vendelen betekent hier een groet, waarmee namens het gilde afscheid genomen wordt van de overleden gildebroeder);
13. als de vaandrig gevendeld had, liet hij het vaandel langzaam dalen in het graf totdat de knop (boveninde) de kist raakte; hij liet de knop daar enkele tellen rusten (symbolisch lag het vaandel dan een moment dood); langzaam haalde de vaandrig het vaandel dan weer op, plaatste de stok naast de voet en boog eerbiedig.

Nota bene: Wordt de kist niet in het graf neergelaten, dan kan helaas deze mooie handeling niet worden uitgevoerd. De een legt het vaandel op de kist, een tweede maakt een soort kruis over de kist, een derde tikt de kist aan met de bol van de stok, m.i. allemaal noodoplossingen !

Wat was nu de taak van de **tamboer** bij het begraven ?

Als de overledene bij het graf was aangekomen, dan nam de tamboer plaats aan het hoofdeinde van het graf, dus recht tegenover de geestelijke die aan het voeteneinde ging staan:

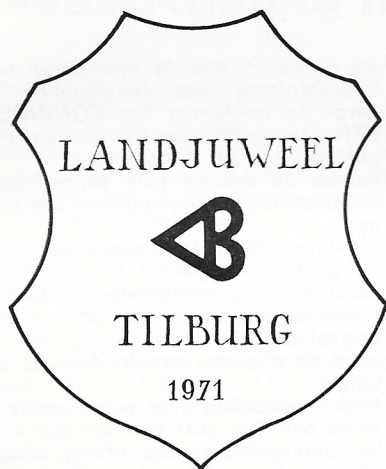
1. de tamboer roffelde zijn **omfloerste** trom als de kist in het graf werd neergelaten;
2. hij roffelde als de vaandrig naar voren trad om de groet te brengen en eindigde pas als de vaandrig zijn buiging had gemaakt.

Meerdere malen maakte ik reeds een dergelijke indrukwekkende doch **sobere** begrafenis met gilde-eer van een **gilde-broeder** mee, waar aan het graf aldus uitsluitend de vaandrig met het gildevaandel vendelde, begeleid door **één** tamboer.

Gildebroeders, het lijkt misschien een somber verhaal, maar het begraven van een gildebroeder is een van de mooiste en eerbiedwaardigste tradities die in onze oude gilden voortleven. Zo gij hiervan niet op de hoogte waart, neemt er dan een **voorbeeld** aan!

JAN VAN DE MORTEL,
gildebroeder

Vught



Elk schuttersgilde, dat op 20 juni a.s. aan het Landjuweel te Tilburg deelneemt, ontvangt een zilveren herinneringsschild, dat evenals de soortgelijke prijzenschilden een waar „juweeltje” genoemd mag worden.

In de 16e eeuw — de bloeitijd van het gildewezen — bestond het koningszilver uit **kleine** schildjes met hun eigen traditionele **vorm** in „renaissancestijl”.

Bij de herleving van het Brabantse gildewezen past ook in dit opzicht een hernieuwde aansluiting met de oude tradities. Daarom heeft het Algemeen Organisatie Comité van dit landjuweel welbewust voor bovenstaand speciaal ontwerp gekozen en vertoont dit schild in klassieke letters slechts een eenvoudige naamsaanduiding (Landjuweel Tilburg) met het jaartal (1971), alsmede — bij wijze van het vroegere „huismerk” — het bekende embleem van Tilburg als „Hart van Brabant”.

De gilstijl is hier werkelijk in voorname eenvoud uitgevoerd!

Het ontwerp is van de Raadsheer J. A. J. Becx uit Hilvarenbeek, terwijl na gehouden inschrijvingen de uitvoering daarvan werd toevertrouwd aan de Fa. Jac. Andriessen te Helmond.

IN MEMORIAM MR. FRANS HAFFMANS



Wijlen Mr. Frans Haffmans, Notaris te Helden, Federatie-voorzitter van de Limburgse Bond van Schuttersgilden en Hoofdman van het St. Lambertusgilde, in de kracht van zijn leven door de Grote Hoofdman opgeroepen. (de foto bereikte de redactie te laat voor plaatsing in de vorige aflevering).

Schuttersgilden en loterij!

Het begrip loterij dateert reeds uit de eerste helft van de vijftiende eeuw. In Middelburg hadden de leden van „De Schutterij van de Edele Kruisboog van Sint Joris” een nieuwe schuttershof nodig en het geld ontbrak. Zij kregen van de overheid verlof een loterij te houden en het nieuwe verenigingsgebouw kwam er. Keizer Karel V was de kwaadste niet en verleende „octrooi”, zoals dat in die tijd heette. Er werden 190.261 loten geplaatst, waarvan een derde in Antwerpen. De deelnemers tekenden in op registers. Loterijbriefjes waren toen nog onbekend. Loten mocht men ook in goederen betalen. De prijs per lot was... drie stuivers.

De eerste bekende Amsterdamse loterij vond plaats in 1549. Het geld werd gebruikt voor de bouw van de toren van de Oude Kerk. In 1592 werd in de hoofdstad de „Loterij van de krankzinnige mensen” gehouden, met als doel uit de opbrengst een nieuw „dolhuis” of krankzinnigengesticht te bouwen. Op het Rusland vond de trekking plaats waarbij de overheid een speciale bekendmaking uitvaardigde, dat het verboden was de „lezers en trekkers” met sneeuwballen, slijk, vuilheid, stenen en drek te gooien...

(Overgenomen uit een artikel over onze Staatsloterij in Elseviers Weekblad)

Brabants Gildezilver XIII

DRS. W. H. TH. KNIPPENBERG

Helmond

Toen op 16 april 1809 koning Lodewijk Napoleon te Helmond werd ingehaald, traden nog vier Helmondse schuttersgilden gezamenlijk op; een gilde was toen al verdwenen. Thans is slechts van twee gilden het zilver nog bekend.

Het gilde van **St. Anthonis** bestond zeker reeds in 1547, maar was in 1607 als zodanig opgeheven. Waarschijnlijk was het een begrafenisgilde, waarvan de leden zijn opgenomen in het schuttersgilde van **St. Sebastiaan**. Dit gilde vierde immers in 1596—1597 feest zowel op de feestdag van de H. Anthonius (17 jan.) als van St. Sebastiaan (20 jan.). Het Sint-Sebastiaangilde verdween rond 1860 en alle bezittingen zijn voor en na verkocht.

Het **Sint-Jorisgilde**, dat in 1546 acht tinnen kunnen e.d. bezat, is rond 1840 uitgestorven en al het bezit is verloren gegaan. Tot een van de beide laatstgenoemde gilden behoren waarschijnlijk de 18 schilden, waarvan een in goud, die in 1903 te Amsterdam geveild zijn uit het bezit van Jhr. Van den Bogaerde van Heeswijk (Veilingcatalogoog 1903, nr 961); deze verzamelaar bezat meer dan 300 Brabantse gildestukken. De twee nog bestaande gilden hebben zilver bewaard, dat voor de kennis van de Helmondse zilversmeden uitermate belangrijk is.

Het gilde van de **H. Catharina**, in 1446 en 1448 genoemd, bezat in 1633 een papegaai en 14 schilden, maar deze zijn alle verloren gegaan. Uit de jaren 1685—1846 zijn 19 schilden en een patroonsplaat bekend, terwijl Jolles 43 koningsschilden en 1 keizerschild noemt. In 1901 vierde het gilde zijn vijfde eeuwfeest (Gildetrom 12, 1965, p. 508-509). Na een tijdelijke inzinking is dit gilde rond 1950 weer tot nieuw leven herrezen en in 1968 hebben de gildebroeders weer voldaan aan de oude verplichting van 1446, een „spynde” uit te delen aan de behoeftigen van de stad (Gildetrom 15, 1968, p. 14 en 67; 16, p. 36). Dit gilde bezit twee koningsschilden van 1713 en 1737, waarop een ingesnoerde lindeboom als meesterstuk voorkomt. Deze zelfde lindeboom komt behalve op schilden van het Kolveniersgilde te Helmond, ook voor op twee schilden, 1738 en 1741, van 't St. Anthoniusgilde te Stiphout (Gildetrom 14, p. 684) en drie schilden, 1717, 1735 en 1754, van het Sint-Martinusgilde te Dommelen (Gildetrom 14, p. 665—666). Eveneens op drie busjes voor H. Olie in de Sint-Lambertuskerk te Helmond is dit meesterteken te vinden, gecombineerd met een K en een figuurtje, dat lijkt op de helm van Helmond. Ik meen dit „sprekend” teken te mogen toeschrijven aan een verder nog onbekende Helmondse zilversmid Van Hogerlinden, van wie twee zonen in 1773—1792 lid waren van het Kolveniersgilde; Gerardus Van Hogerlinden was van 1757—1781 kerkmeester (Bossche Bijdragen 5, 1922-23, p. 198).

Het Helmondse gilde van **St. Catharina** bezit verder twee schilden, 1783 en 1790, met I S als meesterstuk; dit is Jasper Sluys, die in 1798 officieel als zilversmid staat genoteerd. Van deze Helmondse zilversmid is weinig werk bewaard; het Sint-Catharina-gilde te Valkenswaard heeft een sikkelt, waarop eveneens de initialen I S voorkomen.

Onze Lieve Vrouwe Broederschap werd in 1186 opgericht en in de jaren 1520—1533 vernieuwd tot een „Schut van Onser Lieven Vrouwen van der Seven Weeën” of **Kolveniersgilde**. Na een kort verval werd het in 1667 opnieuw opgericht, eerst als een gemengd gilde van katholieken en protestanten; een eeuw later was het katholiek karakter weer geheel teruggekeerd. Dit „deftig gilde” kwam in de 19de eeuw tot verval, maar herleefde weer in 1870. In 1961 vierde het zijn 775-jarig bestaan (Gildetrom 16, p. 13); vanaf 1804 is er niet meer geschoten, maar de broederschap is blijven voortbestaan.

Dit Kolveniersgilde bezit een oude vogel met op de halsband „A(nno) 1645”. De oudste koningsschilden zijn niet gemerkt. De vele afgebeelde familiewapens benadrukken de deftigheid van dit gilde.

1670 Jan Poorters van Dorninck; afb. familiewapen. 1681 Evert Anderse van Handel; afb. familiewapen. 1682 Daniel Macalla Drost van Croyen ende Stychout (Stiphout) etc.; afb. familiewapen.

1683 W. v. Ommeren; afb. familiewapen.

1684 Daniel Macalla Drost van Croyen ende Stychout etc.; afb. familiewapen en spreuk FORTI DULCE PERICULUM.

1687 W. v. Ommeren; afb. familiewapen.

1713 Antoni Molemakers; afb. familiewapen.

1714 Jacobus van der Elsen; afb. 2 gekruiste geweren, hert, 3 molenijzers.

1715 Arnold Leonard Cox; afb. familiewapen.

1716 Hendrick van Geldgep; afb. O.L.Vr. v. d. 7 Weeën. Merk: helm(?).

1719 Ian de Cassemaior Drossaert en Coningh; afb. familiewapen.

1737 Willem Sanders; afb. O.L.Vr. v. d. 7 Weeën. Merk: lindeboom.

1738 Ian Peters van der Walle, koning van O.L.Vr. Guld; afb. O.L.Vr. v. d. 7 Weeën. Merk: lindeboom.

1739 Jan van der Stijlen; afb. twee duifjes.

1750 Antonie van der Elssen; afb. familiewapen. Merk: 2 driehoeken.

1755 Cornelus Schepers, koning van O.L.Vr.-gilde; afb. voerman, wagen met drie paarden. Merk: 2 driehoeken en V H, met elkaar verbonden.

1780 Petrus van der Wallen; afb. familiewapen. Merk: 2 driehoeken.

1783 Peeter Swinkels; afb. familiewapen. Merk: 2 driehoeken.

1783 Thomas Sanders, koning O.L.Vr.-gilde; afb. hoefsmid. Merken: 2 driehoeken en 89 (= 1789).

1789 Ioannes van Lieshout; afb. Sint Nikolaas met kuip, waarin drie kindjes. Merk: 2 driehoeken.

1794 Wilhelmus Sanders, koning O.L.Vr.-gilde; afb. jager, drie jachthonden met een eierwezel in de bek. Merken: 2 driehoeken en V H, los van elkaar.

1795 Docter P. A. Olifiers, koning O.L.Vr.-gilde; afb. O.L.Vr. v. d. 7 Weeën. Merken: 2 driehoeken en V H los van elkaar.

1804 P. Verbiest, koning O.L.Vr.-gilde; afb. graf-tombe met opschrift „Obijt 17 Jan. 1811 aet(atis) 28 anno(rum)”. Merk: G V in rechthoek; waarschijnlijk Gijsbertus Verhagen, lid Kolveniersgilde 1780—1792.

De koningsschilden van 1716, 1737 en 1738, gemerkt met helm(?) en lindeboom, worden toegeschreven aan een Helmondse zilversmid Van Hogerlinden, reeds genoemd bij het Sint-Catharinagilde.

De zespuntige ster, gevormd door twee dwars op elkaar liggende driehoeken, is het meesterteken van de Helmondse zilversmid Wilhelmus van Hoeck, geb. 1721; volgens een bewaarde rekening leverde hij aan het gilde in 1786 twee herdenkingsschilden van 1186 en 1786. Hij maakte de koningsschilden van 1750, 1755, 1780, 1783, 1786 en 1789; de initialen V H zijn bij hem met elkaar verbonden. De zilversmid Andries van Hoeck (1757—1836), vanaf 1773 lid van het Kolveniersgilde, vervaardigde de schilden van 1794 en 1795 en signeerde ze met de initialen V H los van elkaar; In 1791 trouwde hij met Anna Theresia Olifiers, dochter van de koning van 1795.

Aan de heroprichting in 1870 herinneren enige herdenkingsschilden: een van 7 aug. 1882 bij het 121½-jarig bestaan, een van 7 febr. 1895 bij het 25-jarig bestaan en een van het 50-jarig bestaan in 1920; op dit laatste schild staan de namen van alle gildebroeders vermeld. Uit de laatste jaren stammen enige schilden uit 1958, 1967 (lr. Johannes J. M. van Thiel met afb. familiewapen) en 1969 (Henri A. J. van Thiel).

Dit oeroude gilde, dat als **Broederschap** thans 785 jaren bestaat en na eeuwen als **Schuttersgilde** te zijn opgetreden weer tot de Broederschap is teruggekeerd, neemt in de gilden een uitzonderlijke plaats in. Het vindt een merkwaardige pendant in de oude illustre Lieve Vrouwe Broederschap, te 's-Hertogenbosch in 1318 opgericht; ook deze Broederschap kreeg tijdens de Hervorming een gemengd karakter en heeft dit behouden tot op heden, maar deze Broederschap heeft zich nooit ontwikkeld tot een Schuttersgilde, zoals dat te Helmond wel is gebeurd.

Federatie=Nieuws

LANDJUWEEL TILBURG 1971

Op ZONDAG 20 JUNI a.s. zal het Landjuweel worden gehouden, dat door de drie Tilburgse gilden St. Joris, St. Sebastiaan en St. Dionysius georganiseerd wordt in het kader van „Tilburg Totaal” en onder auspiciën van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden, die verdeeld is over vijf Kringen.

Onder leiding van het Algemeen Organisatie Comité hebben verschillende commissies van Tilburgse gildebroeders dit Landjuweel zo perfect mogelijk voorbereid met deskundige steun en adviezen, zowel vanwege het Federatiebestuur met zijn Technische Commissies, als vanwege het Kringbestuur van „Het Kwartier van Oirschot”, binnen welke kring dit Landjuweel immers plaats vindt.

Deze aflevering van „De Gildetrom” moge namens de Federatie een laatste OPROEP richten tot **elk Gilde**, dat zich voor dit bijzondere gildefeest heeft laten inschrijven, om

met zoveel mogelijk gildebroeders daaraan deel te nemen tot welslagen van deze groots opgezette manifestatie van het Brabantse gildewezen!

Mogen wij rekenen op de onmisbare medewerking van onze Brabantse gildebroeders?

Helpt u ook mee
aan de werving
van particuliere
abonnementen?

Nieuws uit het Kwartier van Oirschot



ROND DEN ORSKOTSE TOREN

Vijftig jaar geleden !

Met het gilde-kringfeest van 16 mei 1971 bij St. Sebastiaan (en Barbara) te **Moergestel** in zicht deed het mij goed een artikel in „het Huisgezin” van 50 jaar terug in mijn „archief” aan te treffen. Het schamele gildenieuws, dat voorhanden is, kan wachten en gaarne neem ik het verslag van de „speciale correspondent” over; het past zelfs in deze rubriek omdat de Oirschotse gilden goed vertegenwoordigd blijken te zijn geweest op dat **gildefeest** bij St. Sebastiaan te Moergestel:

„Maandag 15 Augustus 1921, 2de dag. Hoewel het des morgens dreigde te regenen, bleef het in den namiddag betrekkelijk droog; slechts een paar minuten zouden regenjas en parapluie goede diensten gedaan hebben. De regeling van de feesten liet nogal te wenschen over. Het vorderde heel wat tijd alvorens de **optocht** in beweging kwam, die ruim twee uren duurde: voor vele ouderlingen niet te doen. Terstond na afloop van den optocht, circa 4 uur, begon het **standaard**

rijden. Het eerste komt in den ring de standaardrijder van het gilde St. Joris van het gehucht Straten te Oirschot, met eene zeer aardige, kalme schimmelmerrrie, met iets onregelmatige bewegingen. Het lijkt alsof de ruiter haar niet voldoende in zijne macht heeft; een beetje oefening verdient wel aanbeveling. Tweede is van St. Sebastiaan-gilde te Oirschot, een lief bruin schimmeltje, met nog al temperament, wat evenwel ten goede kwam, daar de ruiter zijn schimmeltje geheel meester was; maakt prachtige wendingen, tusschen iedere wending zes passen, niet meer en niet minder. Slechts ééne fout hebben wij kunnen opmerken. Het niet voldoende rechtstandig houden van den standaard. Overigens alles correct. Derde St. Joris te? Met een goudvos: deze zal nog heel wat moeten oefenen, wil hij voor een prijs in aanmerking komen. Vierde St. Sebastiaan te Hilvarenbeek, donkere vos met witte manen en staart, de ruiter heeft totaal niets te zeggen over zijn paard. Wij kregen den indruk dat deze de kluts kwijt raakte. Vijfde St. Joris te Hilvarenbeek met donkere vosruin, een heel aardig type voor standaardpaard, gaat evenwel veel te kalm. De ruiter kan geen schot krijgen in zijn vos, 't lijkt zoo nu en dan alsof hij stilstaat; zeer onregelmatige wendingen en kan nauwelijks de eindstreep halen. Zesde St. Servatius uit Lieshout. Hier werd onze verwachting teleurgesteld. Later hoorden we echter, dat dit gilde vanwege den grooten afstand te Moergestel een paard had geleend. Zevende, een bruinge van ? te ? Had beter gedaan, niet in den ring te komen.

Daar in den feestgids niet te zien was, op welke uren de verschillende wedstrijden zouden plaats vinden, waren de **wedstrijden** van **tromsleen** en roffelen geëindigd, toen wij na een kleine verversching gebruikt te hebben, weder op het feestterrein kwamen. Nu werd ons geduld erg op de proef gesteld, want tijdens het onderzoek van oude vendels, standaards, schilden en papegaaien, was er op het terrein niets te doen, zelfs geen stukje muziek. Waarom de vendels, standaards, schilden en papegaaien niet ten toon gesteld? Dat blijft altijd eene interessante **tentoonstelling**, die bij 'n gildefeest behoort. Ruim zes uur begon het **vendelzwaaien**. Als eerste komt op het tapijt Van Hamsfoort van het gilde St. Joris te Oirschot. Zeer kalm, maar zeker, wist deze vendelaar zijn vendel te hanteeren, maakte prachtige slagen, slechts een kleine misgreep bij den zwaai over het hoofd; het steeds zuiver horizontaal hebben van zijn vendel, moet wel ieders bewondering hebben afgedwongen. Tweede v. Erp van St. Barbara te Oirschot. Deze vendeler belooft veel, na een beetje oefening komt hij beslist eens no. 1. Een paar maal dreigde zijn vendel op te rollen, maar met een handigen tegenzwaai, waardoor hij het tempo niet verloor wist hij zich aardig te redden. Derde: Goirle. Deze vendeler scheen het meer van den komischen kant te beschou-

wen; zijn grimassen deden meer denken aan een clown in een circus dan aan een ernstig vendeler. Vierde Merkelbach uit Lieshout.

De verschijning van deze corpulenten vendeler maakte reeds een uitstekenden indruk.

Met forsche slagen dwingt hij zijn vendel van links naar rechts. Met een machtigen zwaai gooit hij het de lucht in en vangt het handig op, zoodat het een lust is om te zien. Bij den zwaai onder de beenen door, wist hij eene buiteling bijna ongemerkt zeer handig te voorkomen, door even met de linkerhand het tapijt aan te raken. Vijfde Louwers van St. Sebastiaan te Oirschot. Deze vendeler dwong ieders bewondering af. De ongelooflijkste draaien en zwaaien die hij maakte, waren werkelijk kunstvertooningen; jammer dat een kleine misgreep, bij den zwaai over den rug werd gemaakt. Deze vendeler zal zijn voorganger de Kroon nog overtreffen, ofschoon deze meermalen is aangezocht bij groote feesten, in Den Haag, Arnhem, Leiden en Den Bosch te komen zwaaien."

Een levendig verslag nietwaar van de onbekende „speciale correspondent". Zoiets verdient meerdere aandacht, hetgeen het in de „Gildetrom" op een zeer passend tijdstip kan bekomen.

Th. A. v. d. Loo

Kringdag te Moergestel

„Een der schoonste tradities in het Brabantse gildewezen is ongetwijfeld het houden van de jaarlijkse gildefeesten", aldus schrijft Kringvoorzitter H. A. J. van Erve in het goed verzorgde programmaboekje van de meifeesten te Moergestel en hij wijst er vervolgens op, dat de gildebroeders traditiegetrouw ook nu nog hun hoogtijdag openen met het viereen van een plechtige Gildemis.

Zo is dan ook geschied op zondag 16 mei te Moergestel, waar de Gilden uit „Het Kwartier van Oirschot" hun jaarlijkse Kringdag hielden, die georganiseerd was door het plaatselijke Gilde St. Sebastiaan en St. Barbara.

De gezamenlijke eucharistieviering in de stemmige parochiekerk kreeg een speciaal gilde-accent doordat de koningen (en zelfs een keizer) in het priesterkoor hun bevoorrechte plaats hadden ingenomen. Pastoor J. Muskens spoorde in zijn preek de gildebroeders nog eens aan tot trouw aan hun waardevolle beginselen en hij wees daarbij op de aloude band van de Gilden met de Kerk. Het parochiekoor voerde op uitmuntende wijze een vierstemmige Mis uit, terwijl ook de jubilerende Harmonie „Prinses Juliana" een muzikale prestatie leverde voor deze indrukwekkende plechtigheid. Een prachtig „Domine salvam fac Reginam nostram" besloot de Gildemis, waarna de Vaandrig van het organiserende Gilde vóór de kerkdeur het gilde-

vaandel zwaaide boven de hoofden van pastoor Muskens en burgemeester G. Poort als hoogste plaatselijke gezagsdragers van het kerkelijk en wereldlijk gezag.

De gebruikelijke ontvangst door het Gemeentebestuur ten Gemeentehuize van hoofdlieden, koningen en Kringfunctionarissen verliep volgens gildestijl en in Brabantse goedertierenheid. De toespraak van burgemeester Poort was joviaal en getuigde van zijn grote waardering voor het gildewezen. Aan mevrouw Poort werd een Sint Janstros aangeboden. De Kringvoorzitter kon het organiserende gilde verrassen met een geschenk vanwege het Kringbestuur, namelijk de toezegging van een afschrift van de oude „caert" van het St. Sebastiaangilde. Dit aldus voor alle gildebroeders leesbaar te maken document zal onder handen genomen worden door het Kringbestuurslid J. A. J. Becx (die bovendien zelf nog van oude Moergestelse stam is). Hoofdman J. Buijnsters dankte aan het slot van deze ceremoniële erewijn met hartelijke woorden.

In een kleurrijke optocht — een lust voor het oog der talrijke toeschouwers en een dankbaar mikpunt voor amateurfotografen — trokken de deelnemende Gilden langs het Gemeentehuis naar het feestterrein aan de Bosstraat. Daar kon men het onovertroffen en steeds weer ontroerend schouwspel gadeslaan van de massale opmars van koningen,



- * Op de Kringdag te Moergestel behaalde het Gilde St. Willibrordus uit Alphen in de categorie „Ongecostumeerde gilden“ de eerste prijs „Schoonste geheel in de optocht“.
- * Blijkens deze persfoto vormen de „koplopers“ een trekpleister vanwege hun fleurige costuums (die nochtans volgens sommige waarnemers meer 'n toneelachtige indruk maken...)
- * NOOT VAN DE REDAKTIE : zouden de Middelieuwse Gildebroeders zich in dit, overigens voortreffelijke, gezelschap hebben thuisgevoeld ?

hoofdliden, vaandrighs en vendeliërs, voorafgegaan door de tamboers met het sonore geluid der gildetrommen. Burgemeester Poort sprak een welkomstwoord tot allen, die naar het feestvierende Moergestel waren gekomen. Ook Kringvoorzitter van Erve sprak de gildebroeders toe en vroeg met klem om de gildetradities toch vooral onvervalst te blijven voortzetten en trouw te blijven aan de principes van het gildewezen. Naast woorden van felicitatie en dank aan het organiserende gilde St. Sebastiaan en Barbara riep deze spreker de gildebroeders ten slotte op tot deelneming zowe! aan het komende Landjuweel te Tilburg op 20 juni als aan het Liefdadigheidsfeest op 8 augustus te Middelbeers. Hoofdman Buijnsters was fier op deze Kringdag en dankte voor allerlei medewerking tot het slagen van deze dag. Hij wenste allen een onderling sportieve wedstrijd toe om de vele fraaie zilveren schilden. Daarna werd de massale vendelgroet gebracht door de gezamenlijke vendeliërs van de Kring, hetgeen een zinvolle en zwaarige manifestatie was van de Brabantse trouw.

Op de voorbeeldig ingerichte schietterreinen bekampten de gildebroeders elkaar in een eerlijke wedijver op hun respectievelijke wapens, terwijl intussen ook de tamboers en vendeliërs, alsook de standaardrijders hun allerbeste prestaties probeerden te leveren. Naar dat levendige schouwspel kwamen zeer vele belangstellenden kijken, die evenzeer konden genieten van de keurig ingerichte en goed bewaakte tentoonstelling van gildeschilden in de vlakbij gelegen school. Behalve de vaandels en standaards (zowel de oudere als de nieuwere) was er het kostbare koningszilver te bewonderen.

Ter beloning en ter aanmoediging vond, nadat de verschillende jury's hun belangrijke taak volbracht hadden, de prijsuitreiking plaats, die door burgemeester Poort verricht werd. De organisatoren kunnen terugzien op een geslaagde Kringdag, waar het Brabantse gildeleven weer een prachtige hoogtijdag beleefde!

UITSLAGEN

Optocht

Schoonste geheel gecostumeerd: O.L. Vrouwe-Broederschap, Oirschot.

Schoonste geheel ongecostumeerd: 1 St. Willibrordus, Alphen; 2. St. Sebastiaan, Diessen; 3. St. Joris, Tilburg.

Ordelijkste geheel: St. Sebastiaan, Hilvarenbeek. Schoonste levend uitgebeelde patroonheilige: 1 O.L. Vrouwe-Broederschap, Oirschot; 2 St. Dionysius, Tilburg.

Schoonste nar: St. Joris, Hilvarenbeek.

Beste standaardrijder in optocht: St. Joris, Moergestel.

Koningszilver

Best onderhouden koningszilver: St. Joris, Hilvarenbeek.

Best geschakeld koningszilver: St. Joris, Tilburg.

Mooiste koningsschild ná 1945: St. Willibrordus, Alphen.

Vaandels en Standaards

Mooiste vaandel ná 1945: St. Willibrordus, Alphen. Best onderhouden vaandel vóór 1945: St. Dionysius, Tilburg.

Best onderhouden standaard: St. Dionysius, Tilburg.

Standaardrijden

Standaardrijden op tournooiveld: 1 St. Willibrordus, Alphen; 2. St. Joris, Oirschot.

Trommen

Groepstrommen op gildetrom: 1. St. Sebastiaan, Hoogelo; 2. St. Willibrordus, Alphen.

Marsslaan en roffelen op gildetrom: 1. K. van Zon, Alphen; 2. W. Jansen, Alphen; 3. J. v. Waterschoot, Hoogelo.

Groepstrommen op muziektrom: H. Sacramentsgilde, Hulsel.

Marsslaan en roffelen op muziektrom: 1. W. v. d. Pas, St. Sebastiaan, Hoogelo; 2. W. v. d. Heuvel, St. Joris, Hoogelo; 3. A. Amans, St. Brigida, Netersel.

Vendelen

Vaandelafdeling (boven 40 jaar): A. Smeters, O.L. Vr. Broederschap, Oirschot.

Klasse A.: 1. J. v. Rooij, St. Sebastiaan, Hoogelo; 2. J. Plasmans, St. Sebastiaan, Diessen.

Klasse B.: 1. H. v. Rooij, St. Joris, Hoogelo; 2. W. Bruurs, St. Sebastiaan, Diessen.

Klasse C.: 1. W. Michiels, St. Brigida, Netersel; 1. W. Vermeulen, St. Brigida, Netersel; 2. Joh. Verhoeven, St. Willibrordus, Alphen; 2. A. Comperen, St. Sebastiaan, Diessen; 3. Joh. v. d. Broek, St. Willibrordus, Alphen; 3. A. v. d. Ven, St. Brigida, Netersel; 3. H. Smeters, O.L. Vr. Broederschap, Oirschot; 3. A. Remeijns, St. Willibrordus, Alphen. Jeugdprijs vendelen: J. v. Elderen, St. Willibrordus, Alphen.

Drumbands

Beste drumband op het terrein: 1. St. Joris, Hoogelo 61 pt.; 2. St. Brigida, Netersel 57 pt.

SCHIETEN

Kruisboog op wip

Gildekorpsprijs: 1. St. Joris, Oirschot; 2. St. Barbara, Oirschot; St. Sebastiaan, Hoogelo; 3. St. Joris, Middelbeers; O.L. Vr. Broederschap, Oirschot; St. Sebastiaan, Westelbeers.

Viertallenprijs: 1. O. L. Vrouwe-Broederschap, Oirschot; 2. St. Joris, Oirschot; 3. St. Sebastiaan, Westelbeers; St. Joris, Oirschot.

Kampioen: A. v. d. Vondervoort, St. Joris, Oirschot; Koningskruis: Th. Bressers, St. Joris, Oirschot.

Kruisboog op doel

Gildekorpsprijs: 1. St. Joris, Goirle; 2. St. Ambrosius, Lage-Mierde.

Viertallenprijs: St. Joris, Tilburg.

Kampioen: Ant. v. d. Hout, St. Joris, Goirle.

Koningskruis: Wordt i.v.m. regen nader verschoten!

Handboog op wip

Gildekorpsprijs: St. Sebastiaan, Diessen.

Viertallenprijs: St. Sebastiaan, Diessen.

Kampioen: J. Huijben, St. Willibrordus, Alphen.

Koningskruis: J. Bijlsma, St. Willibrordus, Alphen.

Handboog op doel:

Gildekorpsprijs: 1. St. Sebastiaan, Westelbeers; 2. St. Sebastiaan, Tilburg.

Viertallenprijs: 1. St. Sebastiaan, Westelbeers; 2. St. Willibrordus, Alphen.

Kampioen: W. v. d. Zande, St. Sebastiaan, Westelbeers.

Koningskruis: K. Wijnen, St. Sebastiaan, Tilburg.

Geweër

Gildekorpsprijs: 1. St. Dionysius, Tilburg; 2. St. Mauritius, Goirle; 3. St. Lambertus, Vessem.

Viertallenprijs: 1. St. Lambertus, Vessem; 2. St. Dionysius, Tilburg; 3. St. Lambertus, Vessem.

Kampioen: J. Kuippers, St. Dionysius, Tilburg.

Koningskruis: J. Coolen, St. Willibrordus, Wintelre.

KOLVENIERSGILDE ST. DIONYSIUS TILBURG

Aan de vooravond van Koninginnedag op 29 april kwam burgemeester Mr. C. Becht van Tilburg een koninklijke onderscheiding in de Orde van Oranje-Nassau uitreiken aan de 88-jarige gildebroeder **M. A. Leijten**, in de wandeling „Janus” genoemd, die reeds vanaf 1908 bij het Tilburgse St. Dionysius-gilde een trouwe en steeds dienstvaardige gildebroeder is geweest.

Daarnaast werd hem namens de Hoofdman,



in tegenwoordigheid van enkele gilde-afgevaardigden, de gouden eremedaille van zijn gilde omgehangen. Zoals een waarachtig gildebroeder betaamt, zocht de jubilaris in al die jaren nooit een uitvlucht, maar was altijd present om voor het gilde te doen wat in zijn vermogen lag.

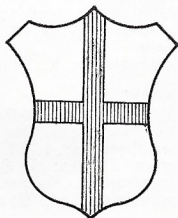
Namens het Kringbestuur kwamen de Kringvoorzitter H. van Erve met de Raadsheer J. Bex hun welgemeende gelukwensen aanbieden bij dit uitzonderlijke jubileum.

Dat onze Janus nog vele jaren in goede gezondheid een voorbeeld mag blijven voor alle gildebroeders om zijn oprechte TROUW!

Tobias Heerius, Hoofdman

GILDE ST. JORIS HILVARENBEEK

PATROONSFEEST



De teerdag op 26 april 1971 kan in de kroniek van het Beekse St. Jorislilde als een gedenkwaardig patroonsfeest worden vermeld. De gildebroeders waren reeds vroeg op het geluid van de gildetrom gewekt en na de gildemis (met offergang in zilvergeld) aan het versierde St. Jorissaltaar in de parochiekerk en het traditionele ontbijt (met worstebrood) in het gildehuis volgde o.l.v. hoofdman G. Bosmans een vruchtbare vergadering, waar de eveneens traditionele brandewijn met

suiker niet ontbrak (wat het vrijmoedig spreken bevorderde!).

In zijn openingswoord verwelkomde de hoofdman in het bijzonder de van zijn ziekte weer herstellende en op zijn ereplaats gezeten koning A. v. d. Wouw, waarna de actieve „secretaris-penningmeester” A. van Alphen (in gilstijl zou hem de benaming „schrijver” beter passen) de notulen van de vorige vergadering voorlas. Na moeizame voorbereidingen kon thans door de hoofdman aan elke gildebroeder het eigen INSIGNE worden uitgereikt, namelijk een zilveren schildje met het rood St. Joriskruis. De ware grootte (ongeveer die van een gulden) alsook de specifieke schildvorm staat hierneven afgebeeld.

Een belangrijke mededeling betrof voorts de nieuwe STANDAARD, waarvan het weloverwogen ontwerp wordt uitgevoerd bij de Zusters Trappistinnen te Berkel-Enschot en die waarschijnlijk nog vóór het Landjuweel te Tilburg gereed komt. Voor deze standaard is eveneens nevenstaand St. Joriswapen als duidelijk waarneembaar teken gekozen.

Er waren ook enkele JUBILEA te vieren. Allereerst werd de erecornet **Th. Swaanen** gehuldigd, die 25 jaren gildebroeder was en mede om zijn voorbeeldige wilskracht de bewondering van de „guld” geniet. Daarom wordt ook hier in „De Gildetrom” een extra „roffel” gegeven voor deze zilveren jubilaris!



De zilveren jubilaris
Theo Swaanen.

Vervolgens ontving de ijverige gildeknecht **Sus van de Ven** een welverdiende hulde, omdat hij in zijn hoedanigheid als „nar” (een kostbaar privilege van een gilde) zeker al 25 dienstjaren telde. Ten slotte mocht de hoofdman nog zijn eigen vader, de ouderling **F. Bosmans**, in het zonnetje zetten, die reeds 45 jaar lang een trouwe en toegewijde gildebroeder van St. Joris was. Tijdens de feestavond zou de hartelijke huldiging van de drie jubilarissen nog eens uitvoerig overgedaan worden onder aanbidding van toepasselijke geschenken.

Als belangwekkend agendapunt bracht de hoofdman tijdens de vergadering nog ter tafel de verkiezing van **DEKENS**, die tot en met heden volgens **toerbeurt** werden aangewezen. Besloten werd om van dit onbevredigend **systeem** (kennelijk een overblijfsel uit een voorbij vervaltijd!) zo spoedig mogelijk af te stappen, zodat met ingang van 't vol-

gend jaar de „nieuwe deken” voortaan weer bewust gekozen kan worden. Aangezien een hoofdman in het dagelijks bestuur bijgestaan dient te worden door twee dekens, ligt het immers voor de hand, dat t.a.v. elk van dit drietal een **bewuste keuze** van een daartoe bekwame gildebroeder plaats heeft, zoals in het gildewezen dan ook altijd regel is geweest. De koning en de hoofdman met beide dekens golden van oudsher als de vier voornaamste representanten van een gilde, waarop onbetwist hun respectievelijke attributen

nog duiden.

Een feestelijke avond, waarbij ook de dames en Gildeheer Dr. H. Ruhe aanwezig waren en waar eigen krachten voor een komische klucht zorgden, besloot deze bijzondere dag. Daar was des te meer reden voor, nu er bij dit gilde een verheugende opleving en vooruitgang te bespeuren valt. Want naar het gezaghebbend woord van wijlen Mgr. Dr. P. C. de Brouwer uit Hilvarenbeek blijft het alervoornaamste van het Brabantse gildewezen altijd weer zijn **geest!** J.B.



Nieuws uit Peelland

DE GILDEN TE GAST OP EEN MIDDELEEUWS SCHOOLFEEST

Op 1 april sloot 's-avonds het St. Michael-College te **Zaandam** de reeks van drie Middeleeuwse dagen met een optreden der Brabantse Gilden uit Peelland, die door de Heer Waardijk hiervoor gevraagd waren.

's Avonds om 9 uur arriveerden de Peellandse Gilden uit Liessel, Asten, Helmond, Mierlo-Hout, Aarle-Rixtel en Beek en Donk, die met veel gejuich door de schooljeugd begroet werden.

Op het sportterrein vóór de school werd opgetrokken en werd de Incomste gehouden tot het leraren-corps en leerlingen. De gezamenlijke vendelgroet werd door de jeugd ten zeerste gewaardeerd.

Het koningsschieten moest voortijdig gestopt worden daar de weersomstandigheden er zich niet voor leenden de vogel tot het einde toe stuk te schieten.

Daarom werd aan Rector Diederik het Koningschap verleend en werd hij volgens oudceremonieel geïnstalleerd.

Daarna waren de Gildebroeders te gast op het lyceum, dat in een Middeleeuwse sfeer was omgebouwd.

Naast het gulle onthaal genoten de Gildebroeders van het optreden van dansgroepen, die Joodse volksdansen demonstreerden, maar daar werd ook nog even een staaltje acrobatisch vendelen weggegeven door Pieter Penninx. Het was een goed geslaagde avond.

KONTAKTBIJEENKOMST OUD-MILITAIREN

Op zondag 18 april kwamen de gildebroeders van het St. Antoniusgilde Mierlo-Hout en St. Catharinagilde-stad in het gildehuis te **Helmond** bijeen. Het St. Antoniusgilde uit Stiphout was door omstandigheden verhinderd.

Samen ging men een vendelgroet brengen aan de leden van de Bond van Oud-Militairen, die in het Kunstcentrum hun jaarlijks congres hadden.

De voorzitter, de heer Jansen, zelf ook lid van een gilde in Eindhoven, heette de gilden in de zaal van harte welkom, toen zij met vliegend vaandel en slaande trom hun entree hadden gemaakt.

Oude Deken Alphons Niessen gaf een korte uitleg over de betekenis van het gilde en zijn vendelgroet en hij bracht ook enige woorden van dank aan hen die in de oorlogsjaren hun leven en goed opgeofferd hebben voor het vaderland.

Hij nodigde daarom alle aanwezigen uit om achter de tamboers naar buiten te gaan en de vendelgroet als teken van dank in ontvangst te willen nemen.

Een der aanwezigen liet de Oude Deken roepen, om hem te vertellen dat hij vroeger zelf vendelier was geweest en bij de vroegere Kringvoorzitter de Heer Johan Vereyken uit Beek en Donk het vendelen had geleerd. Nu is hij door het verlies aan beide benen aan de invalidewagen gebonden, maar hij had deze vendelgroet ten zeerste gewaardeerd.

Voorzitter Jansen dankte mede namens alle aanwezigen de beide gilden, die zich hiervoor op een zondagavond vrij gemaakt hadden.

KONINGINNEDAG

Naast de vele activiteiten van de gilden in hun eigen plaats, namen ook 115 gildebroeders uit **Peelland** deel aan de feesten in Den Haag waar zo'n 600 Brabantse gildebroeders uit heel de **Federatie** optraden en te gast waren bij het in nieuwe kostuums gestoken **St. Sebastiaans-gilde** uit **Den Haag**.

INTERNATIONAAL SCHUTTERSFEEST TE DEURNE

op 14 en 15 augustus

bij gelegenheid van het 1250-jarig bestaan van Bakel (St. Willibrord) wordt georganiseerd door het St. Jorisgilde te Deurne.

Nadere berichten volgen!

FEEST IN DE COMMANDERIJ TE GEMERT

Op Koninginnedag waren de heren **A. Jaspers** wethouder van Gemert, en de heer **A. Ypenburg**, oud-direkteur der Koninklijke Textiel-fabrieken N.V. Raymakers, door H.M. de Koningin onderscheiden. Dit was natuurlijk voor beide gilden een aangelegenheid waaraan aandacht besteed moest worden.

Het **St. Jorisdigle** had op 1 mei zijn optrek-dag, dat wegens het verkiezen van een „neie Deken” altijd een hoogtjidag is.

De dag werd dan ook begonnen met een plechtige Gildemis en een vendelgroet aan Pastoor-Deken van Oort. Dan volgde een vendelgroet aan hun beschermheer de heer H. Ypenburg wegens zijn benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, die, hoewel zelf niet-Brabander, toch alle waardering heeft voor hetgeen in zijn nieuwe woonplaats leeft en daar steeds met raad en daad ter zijde heeft gestaan en die nu als gepensio-neerde nog steeds met Gemert meeleeft. Vervolgens trok het digle naar de heer **M. Egelmeers**, die 65 jaar lid is van het St. Jorisdigle en het goed naar zijn zin heeft in het nieuwe bejaarden-centrum, waar dan ook de gildebroeders bij deze hulde aller belang-stelling hadden.

De koningin van de Gruun schut, Mevr. Krui-sen uit Hotel de Keizer, kwam al naar buiten om de „neie Deken” te huldigen en een con-sumptie aan te bieden. Het bleek wel te vroeg te zijn, maar de Rooi gildebroeders beloof-den graag 's middags nog eens terug te ko-men bij de koningin van de Gruun schut.

Op de vergadering werd tot „neie Deken ge-kozen Jan Heesakkers uit de Mortel, die 's middags aan huis werd afgehaald en naar oud gebruik naar het gildehuis werd ge-bracht. Nu ook weer ging menig deurtje open om met een blad vol rooi borreltjes een rondje aan te bieden aan de gildebroeders, terwijl op veel plaatsen de vendelgroet werd ge-bracht.

's Avonds kwamen de gildebroeders van **St. Theunis** bijeen om ook hun opwachting te maken bij de Heer Ypenburg, die geheel door deze vendelgroet verrast werd, daar hij van hun komst niet op de hoogte was en de vendelgroet des te meer waardeerde.

Toen werd getrokken naar de boerderij van Wethouder Antoon Jaspers, waar ook weer, evenals bij de heer Ypenburg, de Kringvoor-zitter de vendelgroet inleidde. De heer Nies-sen bracht de betekenis van beide geridder-den naar voren, vooral voor het gildewezen en voor de hoge eer die een gildebroeder ten deel is gevallen door benoeming tot Rid-der in de Orde van Oranje-Nassau.

Tot slot trok dan de **Gruun schut** naar de **Rooi schut** om de nieuwe deken te feliciteren en zij brachten daar de avond gezellig door. Op deze avond werd tevens de heer **Lou v. d. Ganzewinkel** gehuldigd als 50-jarig lid van het St. Jorisdigle.

IN MEMORIAM OUDERLING H. VAN DOMMELEN

Op 22 april 1971 begaven zich de Koning en de Koningin van het **St. Antoniusgilde Gemert** zich met de Gildebroeders en de Kringvoor-

zitter naar het nieuwe bejaardencentrum, om de laatste eer te bewijzen aan hun overleden gildebroeder en ouderling Hendrik van Dom-melen.

H. van Dommelen had enkele jaren geleden zijn 50-jarig gildebroederschap herdacht.

De familie van Dommelen is van oudsher nauw verwant aan de Gruun schut en ook nu nog zijn een broer en diens zoon lid van het digle.

Pastoor-Deken van Oort kenschetste de over-ledene als een nobel mens die altijd voor ie-dereen klaarstond en veel goeds voor Gemert heeft gedaan.

Op het kerkhof werd hij na de absolute door zijn Gildebroeders in het familiegraf bijge-zet.

IN DANKBARE HERINNERING NOTARIS H. A. C. VAN KEULEN

Woensdag 17 maart brachten de Gildebroe-ders van het **Colveniersgilde Helmond** hun broeder H. A. C. van Keulen, in leven Notaris te Helmond, naar zijn laatste rustplaats.

De laatste jaren was de notaris met zijn echt-genote gaan wonen in Flat Eeckenrode te **Aalst**, waar zij genoten van een welverdiende rust.

Notaris van Keulen had vele tientallen jaren het notariaat in Helmond waargenomen en was met de Helmonders Helmonder gewor-den.

Naast zijn druk notariaat had hij een grote belangstelling voor het Helmondse gemeen-schapsleven.

Er zijn weinig activiteiten, waarin Notaris van Keulen zijn aandeel niet heeft gegeven.

Jaren was hij voorzitter der plaatselijke VVV Helmond-Vooruit, lid van de Bijzondere Raad van St. Vincentius, Bestuurslid van de Stichting Vrienden van het Hertenkamp, lid van het Colveniersgilde enz. enz., te veel om alle-maal op te noemen.

En niet alleen in het verenigingsleven, eerder zelfs nog achter de schermen, was de vrien-delijke, attente notaris de stille medewerker en weldoener.

Het was dan ook niet verwonderlijk, dat in de Parochiekerk van Aalst vele Helmondse vrien-den hadden plaatsgenomen om hem de laatste eer te bewijzen. En toen hij in Helmond op het kerkhof naar zijn laatste rustplaats werd gedragen werd hij voorafgegaan door de leden van zijn Colveniersgilde en de Voor-zitter van de Kring Peelland, die hun Gilde-broeder begeleidden.

Voor zijn echtgenote en kinderen moet deze grote belangstelling wel het teken zijn ge-weest, dat heel Helmond hun Notaris een warm hart had toegedragen en hierin hun dank wilde betuigen.

Hij ruste in vrede.

IN MEMORIAM ALPHONS KONINGS

Ereld van het **St. Catharinagilde Helmond** en Oud-Koning

Spraken wij in de vorige Gildetrom er nog over dat de toestand van de 90-jarige gilde-broeder vooruitgaande was, op maandag 5 april 1971 overleed hij in het St. Lambertus-

Ziekenhuis, bij volle bewustzijn, afscheidnemen van zijn kinderen en hen nog uitdrukkelijk vragend al zijn vrienden en kennissen te groeten, waarvan hij er nog velen met hun naam noemde.

Voorafgegaan door leden en tamboers van het St. Catharinagilde en de leden van de Vrijwillige Helmondse Brandweer werd hij door corpsleden der Brandweer de St. Lambertuskerk ingedragen, waar Past. J. Paanakker de plechtige H. Mis van Requiem opdroeg.

Op het kerkhof aan de Molenstraat sprak eerst de oudste zoon Tonny Konings een woord van afscheid en dank aan zijn vader, hij dankte daarin ook zijn broer en diens vrouw, die het hun vader mogelijk gemaakt hadden in zijn geliefde Veestraat te blijven wonen.

De heer K. Helsper sprak namens de Brandweer een afscheidswoord tot hun oud-Oppercommandant.

Namens het St. Catharinagilde sprak de Oud-

Deken Alphons Niessen en bracht vendelier Max Niessen een laatste vendelgroet.

Burgemeester Mr. J. Geukers memoreerde in zijn toespraak de levenslustige heer Konings, die ondanks zorgen in eigen zaak en gezin, toch altijd de opgewekte man bleef, die steeds voor iedereen en elke vereniging klaar stond en de bezielende leider is geweest van het Brandweer-Corps. Spreker zei:

„Sedert ik in Helmond ben, heb ik je gekend en kan ik hier verklaren dat ik dikwijls steun heb gehad aan jouw optimisme.

Met recht kan gezegd worden: Alphons Konings, Je was een groot Helmonder”.

De Gildebroeders vervulden dan hun ereplicht Gildebroeder Alphons Konings onder tromgeroffel in het graf te plaatsen en dan nog eenmaal het vaandel te laten zwaaien over zijn graf, even rustend op de kist, om dan rechtstandig omhoog te worden geheven. „Hij heeft de strijd gestreden en de overwinning behaald !”



In 1968 viel de Spynde op Aswoensdag, juist op de verjaardag van de toen 87-jarige Gildebroeder Alphons Konings; dat was voor de jubilaris dan ook de reden, om even naar de Gilde-avond te gaan ten huize van de Oude Deken Alphons Niessen, die dan ook de gelegenheid waarnam om de jarige te feliciteren. (foto Persbureau P. Meulenhof.)

Nieuws uit Maasland

NIUWKUYK. Het **St. Jorisdigilde**, dat vorig jaar de Kringdag van Maasland organiseerde, heeft toch wel iets wakker geschud in dit dorp. Het gilde vierde op 23 april zijn jaarfeest. De dag begon met een H. Mis, die werd opgedragen door pastoor van Mil. In „De Ster” werd de maaltijd gehouden, als ook de vergadering. Men bleef gezellig bij

een en er werd gesproken over de manier van aanwerving van nieuwe gildebroeders.

BAARDWIJK. Op tweede Paasdag opende **St. Ambrosius** het schietseizoen met de kruisboog-op-de-boom. Er ontspan zich een spannende strijd tussen de gildebroeders. Bertus Kleijberg wist de overwinning in de wacht te slepen en mocht uit handen van

Hoofdman Henk Pullens de hoogste prijs ontvangen. De uitslag was: 1. B. Kleijberg; 2. Henk Pullens; 3. Jan Spapens; 4. L. van Hulten; 5. C. van Daelen.

LOON OP ZAND. De schutters van het gilde **St. Hubertus** hebben aan het begin van het nieuwe seizoen, dat in Udenhout werd georganiseerd, weer vele eerste prijzen mee naar huis genomen. In elk geval een goed begin!

Het gilde **St. Ambrosius** startte ook met het nieuwe schietseizoen en wederom met de handboog-op-doel. Hier traden weer nieuwe gildebroeders toe. Een gelukkig verschijnsel! Een reglement is gemaakt omtrent het koning- en het keizerschieten.

Tijdens het Koniginnefeest in deze gemeente werd gedurende de fototentoonstelling in het gemeentehuis te Kaatsheuvel de film gedraaid, waarin het gildefeest van Loon op Zand - **St. Ambrosiusgilde** - veelvuldig voorkwam. Dat feest vond destijds plaats bij gelegenheid van de opening van het nieuwe gemeentehuis. Het is een goede propaganda-film voor het gildewezen!

ELSHOUT. De **Onze Lieve Vrouwe Schuts** hield haar jaarvergadering in „De Gekroonde Hoed”. Dit was een jubileum-bijeenkomst, want het gilde was nu 40 jaar lang in deze zaak thuis. Er waren aanwezig burgemeester Stieger als beschermheer, Mej. C. Klerks de beschermvrouwe en de gildeheer Pastoor van Osch. Ook was er als „gast” de heer de Koning uit Genderen. De gildebroeders J. Klerks en F. van Iersel werden in het bestuur gekozen. De secretaris schetste de laatste 40 jaren van de Schuts bij „De Gekroonde Hoed”. Een interessante geschiedenis. Aan- geboden werd een hart met daarop de kogels en andere voorwerpen die bij de oude Engelse- en Duitse geweren werden gebruikt. Besloten werd om het harnas van de standdaardrijder te laten restaureren.

Op 9 mei werd een wedstrijd gehouden voor het geweer in de Langstraatse Schuttersbond tussen St. Jan Kaatsheuvel, O.L. Vr. Schuts Elshout, St. Ambrosius Haarsteeg, St. Catharina Herpt, Juliana Vlijmen, St. Blasius Heusden en S.O.V. te Genderen. Van de eerste zestallen werden de eersten (ex aequo) St. Ambrosius Haarsteeg en De Zwaan Genderen; van de tweede zestallen werd de O.L. Vrouwe Schuts uit Elshout de eerste.

Op 26 mei schoot gildebroeder J. van Loon Czn. bij het 150ste schot de koningsvogel naar beneden. Deze dag was traditiegetrouw begonnen met een H. Mis, opgedragen door pastoor van Osch. In de vergadering werd de gildetrom verpacht en na de middag had het koningschieten alsook het prijsschieten plaats.

VUGHT. Niet alleen de gildebroeders van **St. Barbara en Sebastiaan** uit Vught zijn bedroefd om het heengaan van hun hooggeachte gildenvriend **Mr. F. Deelen**, maar ook de andere naburige gilden, die hij een warm hart toedroeg. Hij was niet alleen „beschermheer” van zijn gilde, maar hij was tevens

„beschermheer” van de gildebroeders. Deze nobele mens heeft aan zijn gilde veel goede raad gegeven, waardoor dat gilde kon opbloeien.



Moge de goede God hem belonen voor het vele goede dat hij voor de mensen gedaan heeft. Mr. Deelen ruste in vrede!

VENDELGROET VOOR JARIGE ERE-HEER

Ter gelegenheid van zijn 65e verjaardag heeft het gilde „**St. Barbara en St. Sebastiaan**” te **Vught** maandagavond 29 maart zijn ere-heer **F. Fentener van Vlissingen** gilde-eer bewezen.

Uit erkentelijkheid voor het vele, dat de ere-heer voor het gilde heeft gedaan, trokken de gildebroeders rond acht uur op naar kasteel Maurick.

Daar brachten zij in tegenwoordigheid van de ere-heer de vendelgroet aan de gildekonink: als altijd een stijlvol gebeuren, dat op deze voorjaarsavond in deze romantische omgeving wel bijzonder tot zijn recht kwam en door de jubilaris zeer werd gewaardeerd.



OISTERWIJK. Het **St. Sebastiaangilde** was in groten getale tegenwoordig bij een leerzame avond op 2 april, waar de heer **Jan van de Mortel** uit Vught een geestdriftige cause-rie hield over het gildewezen. Onder de vele belangstellenden waren ook gildebroeders uit Haaren en van het andere Oisterwijkse gilde **St. Barbara**. Laatstgenoemd gilde behoort tot de Kring „Het Kwartier van Oirschot”, waarvan Kringvoorzitter H. van Erve en Raadsheer J. Becx eveneens aanwezig waren. Deze avond was georganiseerd door

de Heemkunde Kring „De Kleine Meijerij” o.l.v. voorzitter P. Drijvers. Er waren verschillende gilde-attributen tentoongesteld en na de pauze werden dia's vertoond van het Oisterwijkse **St. Sebastiaangilde**. Verschillende liefhebbers namen de gelegenheid waar om het nieuwe boekje „Historische achtergrond van de Beekse Schuttersgilden” (door J. A. J. Becx) aan te schaffen. Het initiatief van de Oisterwijkse Heemkunde Kring verdient alle lof!

Loon op Zand

Jan Toorians

Nieuws uit Het Land van Cuyk

GILDEFESTIJN IN DEN HAAG OP KONINGINNEDAG

Op vrijdag 30 april namen 36 Brabantse schuttersgilden uit de vijf Kringen van onze Federatie deel aan de viering van Koninginnedag in Den Haag. Hiervan waren 13 gilden vrijwel compleet, terwijl de overige gilden tot 5 groepen werden gecombineerd, zodat het Brabantse gildewezen zich met 18 heerlijke groepen presenteerde met ruim 600 gildebroeders.

De Haagse residentiestad heeft deze Brabantse gilden-deputatie bijzonder gastvrij ontvangen.

Vanaf het nieuwe Stadhuis als verzamelpunt trok een kleurige stoet over een 3 km lange route naar „Het Plein” in het hartje van Den Haag, waarin behalve de harmonie „Forum Hadriani” uit het naburige Voorburg ook het (kortgeleden herleefde) Haagse(!) gilde **St. Sebastiaan** (van de voormalige „St. Sebastiaan-Doelen op de Korte Vijverberg”) meetrok. Aldaar werd voor de autoriteiten en talloze kijkers een stijlvol gildeprogramma afge-

werkt: defilé, massale opmars, over-vendelen (van de Haagse burgemeester door het Haagse **St. Sebastiaangilde**), spel van **St. Martinus** (Tongelre), gildedansen (Oirschot), vendelgebed (door bekwame vendeliers), koningschieten (Tongelre; Haags burgemeester werd koning!) en acrobatisch vendelen (door bijzondere vendeliers). Na het slot-defilé keerden de gilden terug naar het oorspronkelijke verzamelpunt om er honger en dorst te stillen. Intussen werden op het stadhuis de koningen en keizers door burgemeester mr. V. Marijnen eervol ontvangen.

Zeer voldaan over deze geslaagde dag werd rond 6 uur de terugtocht naar het zuiden des lands aanvaard.

De Brabanders hebben aan de westerse stellingen in Den Haag een spectaculaire gildemanifestatie getoond! Een manifestatie van de Brabantse trouw aan het gezag en een boodschap van dienstvaardige broederschap!

(korte samenvatting van het ingezonden
uitvoerige verslag)

Nieuws uit Kempenland

BOUWERS VAN HET GILDE-CENTRUM TE EINDHOVEN GEHULDIGD

Bernard Verblackt, eerste Deken, en **Thijs Vermeulen**, ouderling, vierden op **St. Jorisdag** 1971 hun 25-jarig lidmaatschap van het **St. Jorisgilde te Stratum**. De regerende Deken van dat gilde huldigde beiden met passende woorden voor de vele verdiensten die zij hadden voor het eigen gilde, doch daarbij ook voor de andere gilden uit Eindhoven, de Kring en de Federatie.

Beiden immers hadden enorm veel vrije tijd besteed aan de verbouwing en de inrichting van de ruimten, die we thans het Gildecentrum in Eindhoven mogen noemen. Daarom werd aan beiden een zilveren herdenkingschild aangeboden. Omdat, zoals hiervoor reeds werd vermeld, de verdiensten ver uitgingen boven de werkzaamheden voor het eigen gilde alleen, was ook een deputatie

van het Kringbestuur aanwezig om de erkentelijkheid van de andere gilden uit Kempenland te betuigen. Dit gebeurde bij monde van de Kringvoorzitter, die in zijn woorden van dank ook de beide families betrok. Hierna spelde de heer F. Roijers, Raadsheer District Centrum, beiden de zilveren Bonds onderscheiding van Kempenland op de borst. De beide gildebroeders waren hiermede zeer vereerd.

WILLEM VAN DER AALST UIT EERSEL GEHULDIGD

Op zaterdag 1 mei vierde het **Onze Lieve Vrouwe Gilde te Eersel** het 25-jarig gildebroederschap van **Willem van der Aalst**.

Willem was eerst gildebroeder in zijn toenmalige woonplaats Waalre. Zodra hij weer te Eersel ging wonen, trad hij toe tot het gilde waarvan zijn vader (en eerder ook al zijn grootvader) hoofdman was. Willem heeft

voor het gildewezen gesjouwd en gelopen, maar hij heeft er ook over gedacht. Zo maakte hij niet alleen plannen voor kruisboogwedstrijden, maar hij zorgde er ook voor, dat deze gehouden werden; hij vervolmaakte de reglementen en sleepte met schutsbomen, hij reorganiseerde de puntentelling en goot goei gipsen vogels. Willem heeft er met zijn hele persoon aan medegewerkt om het kruisboogschieten in het gildewezen zijn plaats terug te geven.

Willem is plechtig door de guld thuis afgehaald. Daarna was er een H. Mis in de kapel op de Eerselse markt. Toen kampfden de kruisboogschutters van heinde en ver om het Willem-van-der-Aalst-schild. Op de receptie werd Willem geëerd door hem een nieuwe papegaai van het gilde levenslang toe te vertrouwen. Een deputatie van het Kringbestuur feliciteerde hem bij monde van voorzitter Karel Vermeeren, die het zich tot een eer rekende Willem het ere-zilver van Kring Kempenland persoonlijk te mogen omspelden. De foto toont dit plechtige moment.

Een gezellige avond, tevens traditionele eerste teerdag, besloot de viering.

„GROOT-VELDHOVEN” 50 JAAR

Op 1 mei werd in de gemeente Veldhoven het „gulden” feit herdacht, dat vijftig jaar geleden de gemeente „Groot-Veldhoven” tot stand kwam. De ontwikkeling van deze welvarende gemeente gaf er voldoende aanleiding toe dit jaar de bloemetjes eens goed buiten te zetten. Er is een uitgebreid feestprogramma uit de bus gekomen dat over enkele maanden is uitgestreken. Het begon feestelijk op 1 mei toen een vijftienhonderdtal genodigden zich verzameld hadden om de

feestelijkheden in te zetten. Hiervoor was een beroep gedaan op meer dan vijftig verenigingen uit die gemeente. Onder deze laatste bevonden zich ook de **vijf plaatselijke gilden**, die op eigen wijze luister hebben bijgezet. Een hernieuwde eed van trouw aan het wereldlijk gezag en een korrek en keurig gezamenlijk uitgevoerd vendelgebed door een grote groep van plaatselijke vendeliers onder leiding van de plaatsvervangende districtsraadshoof M. Vorstenbosch, maakte op alle aanwezigen een diepe indruk, en een glunderende burgemeester Mr. Dr. G. Elsen stak zijn waardering niet onder stoelen of banken. Bij zo'n burgemeester is het gildewezen in veilige handen. Veldhoven weet dit te waarderen!

PASTOOR NIET MET GILDE-EER BEGRAVEN

Dit opschrift lijkt wat ruw en onsympathiek, maar in wezen verbergt het een teleurstelling, want de gildebroeders van **St. Catharina Eindhoven-Stad** hadden zo gaarne hun beminde pastoor M. Donkers met de gebruikelijke gilde-eer begraven. Bij informatie op de pastorie bleek, dat het de uitdrukkelijke wens van de familie was, dat de begrafenis in alle soberheid zou geschieden. Nu konden de leden hun dankbaarheid slechts tonen door aanwezig te zijn in de rouwdienst en bij de teraardebestelling van deze gildebroeder. Zij hebben dit graag gedaan omdat pastoor Donkers de gildemissen steeds een eigen karakter wist te geven door zorgvuldig gekozen woorden. Hij stierf zeer jong, vijfenveertig jaar oud. Hij moge rusten in vrede.

Eindhoven

Karel Vermeeren

